

Stichting Natuurvolgend Bosbeheer

Aan het Bestuur van de Vereniging Natuurmonumenten

Aan de Besturen van de Provinciale Landschappen

Tonden, 28-9-2021

Onderwerp: Uw positiebepaling betr. kaalkap bossen

Geachte Besturen,

Hierbij vragen wij dringend uw aandacht voor het volgende.

Zoals u bekend heeft de minister van LNV, Carola Schouten, in 2019 een ontwerp Bossenstrategie in procedure gebracht. Dit document is sterk omstreden, zowel maatschappelijk als politiek, o.a. omdat het de weg effent voor kaalkap tot maximaal een halve hectare als vorm van regulier bosbeheer. Tevens blijven nog veel zaken onbenoemd en daarmee onduidelijk, en laten derhalve alle ruimte voor “eigen interpretatie”. Een zeer ongewenste situatie, die onomkeerbare schade kan toebrengen aan de natuur.

Een halve hectare kaalkap lijkt bescheiden. Kaalkap leidt echter tot soortenarme, uniforme bossen, opgedeeld in homogene percelen van verschillende jaargangen. Bos dat zich gedurende een mensenleeftijd of meer duurzaam heeft kunnen ontwikkelen, wordt volledig afgebroken en moet vanaf de nulpositie worden hersteld; dat vergt veel kosten en inspanningen. Dit zal wederom een mensenleeftijd in beslag nemen. Bovendien wordt op deze wijze de verdere ontwikkeling van het bosesysteem naar oudere stadia, met een veel rijkere biodiversiteit, geblokkeerd. Wij weten dat u zich hiervan bewust bent.

De Bossenstrategie rekent kaalkap tot een halve hectare tot zogenaamd “kleinschalig bosbeheer” en suggereert dat het bijdraagt aan de hoofddoelstellingen: biodiversiteit, klimaatadaptatie en klimaatmitigatie. Er is echter wetenschappelijk aangetoond dat kaalkap, ongeacht de schaal, schadelijk is voor de biodiversiteit, de CO₂-opslag, de bodemkwaliteit en het klimaat – en daarmee juist in flagrante tegenspraak met de ambities en doelen van de Bossenstrategie!

Gelukkig wordt dit systeem door uw organisaties niet of nauwelijks toegepast, in overeenstemming met uw doelstellingen, en is kaalkap slechts in bijzondere situaties aan de orde. Dat juichen wij toe.

Maar in de praktijk wordt kaalkap al sedert een tiental jaren standaard toegepast in multifunctionele bossen, bijvoorbeeld ter grootte van 1% van het areaal per jaar, met een omlooptijd van maximaal honderd jaar. De gevolgen zijn intussen alom zichtbaar. Dat het sinds kort slechts vlaktes van maximaal een halve hectare betreft en niet, zoals dus lang standaard beleid was twee hectare, doet niet af aan het feit dat het totale kaalgekapte areaal minimaal gelijk blijft, omdat het is verdeeld over een groter aantal kleine eenheden. De Bossenstrategie voorziet ook niet in een beperking tot een maximum aan hectares, of

een minimale ruimte tussen de kapvlakten. Met andere woorden: de bouseigenaren worden hierin geheel vrijgelaten. Wordt hiermee het doel bereikt, of krijgen we dambord-bossen?

Juist omdat het ministerie van LNV dit systeem bovendien via het subsidiestelsel zal subsidiëren, mag verwacht worden dat particuliere en gemeentelijke bouseigenaren in verleiding worden gebracht tot meer kaalkap.

De politieke besluitvorming over de Bossenstrategie in de Tweede Kamer is al meer dan een jaar gaande, maar stagneert tot nog toe, met name als gevolg van dit controversiële punt. Voor de meeste politici zijn de bosbouwtechnische aspecten moeilijk te overzien. Zij zijn daarom geneigd zich te richten naar de opvattingen van de terreinbeheerders, in het bijzonder de terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties, zoals de uwe.

De positie van uw organisatie is op dit punt lang in het vage gebleven. Inmiddels hebben uw vertegenwoordigers zich kortgeleden – tot onze grote ontsteltenis - onverkort achter het kaalkapbeleid van het ministerie van LNV geschaard. Zij hebben zelfs met succes kritische Kamerleden er toe bewogen om een goede motie die voorzag in een verbod op kaalkap met passende ontheffingsmogelijkheden, terug te nemen en te vervangen door een volstrekt vrijblijvende tekst. Gezien uw doelstellingen een onbegrijpelijke actie, omdat u op deze wijze stimuleert dat andere organisaties een beheer gaan voeren dat u zelf nooit zou doen.

Waarom steunt uw organisatie het dubbelzinnige en schadelijke beleid van minister Schouten? U past het kaalkapsysteem zelf immers niet of nauwelijks toe? Uw belangrijkste argument blijkt te zijn dat u vreest dat een ontheffingssysteem tot bureaucratische rompslomp zou leiden. En dat u kaalkap graag wilt behouden als onderdeel van uw “gereedschapskist”. Dat is begrijpelijk, gezien vanuit het strikt bedrijfsmatige belang van uw organisatie.

Maar het gaat volledig voorbij aan de bredere en in onze ogen primaire verantwoordelijkheid van uw organisatie als particuliere natuurbescherming voor het bewaken van de kwaliteit van het natuurbeleid in ons land. Vanuit die verantwoordelijkheid wordt uw stellingname door politiek en samenleving beoordeeld.

Wij vormen met zijn allen die samenleving en doen daarom een dringend beroep op u om de door uw vertegenwoordigers ingenomen positie, waarin wij ons als achterban niet herkennen, alsnog te herzien en u onverkort uit te spreken tegen kaalkap, ook van kleinere eenheden, met uiteraard behoud van de gewenste mogelijkheid van ontheffing in bijzondere gevallen.

Met vriendelijke groet,

Jaap Bos, Voorzitter

Jaap Kuper, Secretaris

Stichting Natuurvolgend Bosbeheer
www.natuurvolgendbosbeheer.nl